

NU FÅR DET VARA NOG!

▶ LÄRARHANDLEDNING OM GLOBAL JÄMSTÄLLDHET OCH VÅLD

För innehållet ansvarar Plan International Sverige. Denna produktion har finansierats av Sida, Styrelsen för internationellt utvecklingssamarbete och Svenska Postkodlotteriet. Finansiärerna delar inte nödvändigtvis de åsikter som här framförs. Ansvaret för innehållet är uteslutande producentens/författarens.

Författare: Mathias Demetriades och Johanna Lund Rockliffe, Enact Sustainable Strategies.

OM PLAN INTERNATIONAL

Alla barn ska få möjlighet till en långsiktig positiv utveckling, i en trygg miljö där deras rättigheter är tillgodosedda. Plan International arbetar på uppdrag av barn och utgår alltid från deras behov. Organisationen har ett särskilt fokus på jämställdhet och flickors lika villkor – eftersom flickor hör till de mest diskriminerade grupperna i världen. Allt Plan Internationals arbete vilar på de tre pelarna Kvinnokonventionen, Agenda 2030 och inte minst, FN:s barnkonvention. Sedan 1 januari 2020 är den lag i Sverige. Det innebär att barnets rättigheter ska beaktas vid avvägningar och bedömningar som görs i beslutsprocesser i mål och ärenden som rör barn.

VAD ÄR SKOLANS UPPDRAG KRING JÄMSTÄLLDHET?

Skolans styrdokument uttrycker tydligt att jämställdhet och frågor som berör flickors utsatthet är något lärare ska undervisa om. Skolans värdegrund och demokratiuppdrag är mycket tydligt och nämner specifikt jämställdhet:

“Människolivets okränkbarhet, individens frihet och integritet, alla människors lika värde, jämställdhet mellan kvinnor och män samt solidaritet mellan människor är de värden som utbildningen ska gestalta och förmedla”.

Skolan ska också främja förståelse för andra människor och förmåga till inlevelse. Läroplanen säger att:

“...ett internationellt perspektiv är viktigt för att kunna se den egna verkligheten i ett globalt sammanhang och för att skapa internationell solidaritet.”

Grundskolans uppdrag

Skolan ska därmed gestalta och förmedla lika rättigheter, möjligheter och skyldigheter för alla människor, oberoende av kön. I enlighet med grundläggande värden ska skolan också främja interaktion mellan eleverna oberoende av könstillhörighet. Genom utbildningen ska eleverna utveckla en förståelse av hur olika uppfattningar om vad som är kvinnligt och manligt kan påverka människors möjligheter. Skolan ska därigenom bidra till att eleverna utvecklar sin förmåga att kritiskt granska normer och stereotyper och hur de kan begränsa människors livsval och livsvillkor.

Läraren i grundskolan ska

- Synliggöra och med eleverna diskutera hur olika uppfattningar om vad som är kvinnligt och manligt kan påverka människors möjligheter, samt hur normer eller stereotyper kan begränsa egna livsval och livsvillkor.
- Planera och genomföra undervisningen så att eleverna möts och arbetar tillsammans oberoende av könstillhörighet.

Gymnasieskolans uppdrag

Det etiska perspektivet är av betydelse för många av de frågor som tas upp i utbildningen. Undervisningen i olika ämnen ska behandla detta perspektiv och ge en grund för och främja elevernas förmåga att göra personliga ställningstaganden och agera ansvarsfullt mot sig själva och andra. Materialet vill bidra till en likvärdig utbildning, vilket på gymnasiet innebär det att:

“Skolan ska aktivt och medvetet främja kvinnors och mäns lika rätt och möjligheter. Eleverna ska uppmuntras att utveckla sina intressen utan fördomar om vad som är kvinnligt och manligt”.

Läraren i gymnasieskolan ska

- Se till att undervisningen till innehåll och uppläggning präglas av ett jämställdhetsperspektiv.

AGENDA 2030 GER YTTERLIGARE STÖD

Agenda 2030 och de 17 globala målen för hållbar utveckling som alla FN:s medlemsstater kommit överens om ger ett tydligt uppdrag att arbeta för flickors och kvinnors rättigheter i Sverige och i världen. Mål fem belyser vikten av att uppnå jämställdhet och alla kvinnors och flickors egenmakt. Samtidigt genomsyrar jämställdhet hela Agenda 2030 då det är en förutsättning för hållbar utveckling. Agendan täcker in många viktiga aspekter av jämställdhetsarbetet, till exempel kvinnors/ flickors sexuella och reproduktiva hälsa och rättigheter att stoppa våld och diskriminering mot flickor och kvinnor, liksom att säkra alla barns och ungas rätt till en bra och trygg skolgång. Flickors rättigheter är dessutom i många avseenden integrerade i de andra målen.

De här utbildningsmaterialet berör särskilt dessa globala mål:

Mål 4: God utbildning för alla. Forskning visar att inkluderande utbildning av god kvalitet för alla är en av de viktigaste grunderna för välstånd, hälsa och jämställdhet i

varje samhälle. Det gäller särskilt för investeringar i flickors utbildning där effekterna är påtagliga när det gäller att främja inkluderande ekonomisk utveckling och minskad fattigdom. För dig som lärare finns ett specifikt uppdrag kring jämställdhet i de globala målen. Delmål 4.7 är att alla studerande ska få de kunskaper och färdigheter som behövs för att främja en hållbar utveckling, bland annat genom utbildning för hållbar utveckling och hållbara livsstilar, mänskliga rättigheter, jämställdhet, främjande av en kultur av fred, icke-våld och globalt medborgarskap samt värdesättande av kulturell mångfald och kulturens bidrag till hållbar utveckling.

Mål 5: Uppnå jämställdhet och alla kvinnors och flickors egenmakt. Avskaffa alla former av diskriminering av alla kvinnor och flickor överallt. Avskaffa alla skadliga sedvänjor,

såsom barnäktenskap, tidiga äktenskap och tvångsäktenskap samt kvinnlig könsstympning. Säkerställa allmän tillgång till sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter.

VILKEN MÅLGRUPP OCH SKOLÄMNE?

Högstadiet:

I flera ämnen i kursplanerna finns stöd för frågorna som tas upp i materialet, särskilt för lärare som undervisar i: samhällskunskap, geografi, svenska, engelska eller religionskunskap.

Gymnasiet:

I flera ämnen i kursplanerna finns stöd för frågorna som tas upp i materialet, särskilt för lärare som undervisar i: Samhällskunskap 1–3, Svenska 1–3 samt Retorik och Skrivande, Engelska 5–7, Geografi 1–2, Religionskunskap 1–2.

Materialet kan på gymnasiet ingå i valbara kurser som Internationell ekonomi, Internationella relationer och gymnasiearbetet.

HUR ÄR MATERIALET UTFORMAT?

- Ämnesövergripande övningar där många ämnen och lärare kan bidra.
- Ett tydligt syfte med övningarna. Alla övningar beskriver syfte, metod och tidsåtgång så att du som lärare lättare kan få en överblick och se hur den kan passa in i din ordinarie undervisning.
- Öppna frågor som uppmuntrar till reflektion och dialog.
- Deltagaraktiva övningar som uppmuntrar till handlingskompetens.
- En mångfald av övningar (läsa-skriva-diskutera-analysera) och arbetssätt att välja mellan för att tillgodose olika inlärningsmodeller.

ÖVNING 1

▶ VÅLDET HAR UPPHÖRT

SYFTE: Öka elevernas medvetenhet om mäns våld mot flickor och kvinnor.

METOD: Samtal och kreativt skrivande (på svenska eller engelska).

TID: Ca 120 min.

1. Börja med att skriva VÅLD på tavlan.
2. Låt eleverna associera fritt utifrån ordet. Skriv också upp deras ord på tavlan, eller använd ett digitalt verktyg som låter eleverna vara anonyma i sina kommentarer. Samtala om associationerna som kommer upp. Finns det några tendenser? Fråga eleverna hur de tänker kring våld och könsidentitet, hur drabbar våld olika grupper?
3. Berätta att det femte globala målet, Jämställdhet, innehåller en nollvision för våld mot kvinnor och flickor. Läs delmål två: "5.2 Utrota våld mot och utnyttjande av kvinnor och flickor. Avskaffa alla former av våld mot alla kvinnor och flickor i det offentliga och privata rummet, inklusive människohandel, sexuellt utnyttjande och andra typer av exploatering".
4. Berätta också att Världshälsoorganisationen (WHO) har beskrivit mäns våld mot flickor och kvinnor som ett globalt hälsoproblem och en epidemi.
(Källa: <https://www.who.int/news/item/20-06-2013-violence-against-women-a-global-health-problem-of-epidemic-proportions->)
5. Läs Plan Internationals text om mäns våld mot flickor och kvinnor högt för eleverna eller låt eleverna läsa texten själva. Se bilaga 1.
6. Titta på den korta filmen "Ingen stad i världen är säker för tjejer":
<https://www.youtube.com/watch?v=JihbPIEuPEg>
7. Be eleverna luta sig tillbaka och blunda. Berätta att tiden plötsligt rört sig framåt till år 2030. Du läser dagens största nyhet, det femte globala målet är uppnått! Alla former av våld mot alla flickor och kvinnor är avskaffat, inklusive människohandel, sexuellt utnyttjande och andra typer av exploatering.
8. Be eleverna skriva och producera ett nyhetsinslag med rubriken "**Våldet har upphört**". De ska beskriva hur samhället ser ut nu och vad en tillvaro fri från våld innebär för flickor och kvinnor. De kan välja att skriva ur ett lokalt (egna skolan och staden), ett nationellt eller globalt perspektiv. Nyhetsinslaget ska vara en minut långt och spelas in på mobilkamera eller framföras i klassrummet.

Om eleverna behöver ytterligare inspiration kan de besvara frågorna:

- Vad blir bättre för flickor respektive pojkar när våldet mot flickor och kvinnor upphör?
- Vad får flickor tid och energi att göra när de inte behöver oroa sig för trakasserier och våld?
- Hur ser er skola ut när samhället är mer jämställt?

FAKTA

Mäns våld mot flickor och kvinnor har sina rötter i den ojämställdhet som råder mellan könen. Våldet kan också riktas mot pojkar, icke-binära, transpersoner eller andra som utmanar traditionella könsnormer. Våldet kan ske i hemmet, på gatan, i skolan eller i vilken annan del av samhället som helst. Flickor och kvinnor löper högre risk att utsättas för våld i nära relation (av en partner eller en annan familjemedlem), vilket ofta sker i hemmet. Denna typ av våld är till stor del ett dolt problem som ursäktas och förminskas.

Våldet kan vara fysiskt och kallas ofta misshandel. Det är när någon gör en annan person illa genom att till exempel slå, sparka eller ta hårt om ditt ansikte. Våldet kan också vara psykiskt. Det kan handla om hot, att någon kränker eller försöker kontrollera din rörelsefrihet eller vilka du har kontakt med.. Ytterligare en form av våld är sexuellt våld. Det kan vara allt från tafsningar till våldtäkt. Det handlar om att någon gör eller säger något sexuellt till någon annan utan att den personen vill det.

ÖVNING 2

▶ ÅTTA STRATEGIER FÖR FÖRÄNDRING

SYFTE:

Öka elevernas medvetenhet om hur flickor och kvinnor utsätts för våld lokalt och globalt. Uppmana eleverna att lyssna på flickor och pojkar i världen. Ge eleverna konkreta förändringsverktyg.

METOD:

Läs "Åtta sätt att få slut på våldet mot flickor". Samarbeta gärna med engelskläraren. Skapa en egen strategi och håll en muntlig presentation.

TID:

60 min.

1. Inled med att låta eleverna ta del av Plan Internationals text "Åtta sätt att få slut på våldet mot flickor" som du hittar i bilaga 2 eller på deras webb: <https://plansverige.org/skola/larare/skolmaterial-nu-far-det-vara-nog/8-satt>
2. Be eleverna läsa individuellt först och sedan diskutera följande frågor i grupper om fem-sex personer:
 - Vad reagerade ni på i texten?
 - Varför tror ni att våld mot flickor och kvinnor är ett nationellt och globalt problem?
 - Vilka av de åtta sätten att få slut på våldet tror ni har störst möjlighet att stoppa våld riktat mot flickor och kvinnor i världen?
3. Be sedan grupperna välja ut tre av de åtta sätten att få slut på våldet som de tror är mest relevanta och som går att koppla till deras vardag och sammanhang. Be dem förbereda en muntlig presentation på fem minuter där de motiverar sina val och hur dessa skulle fungera i deras sammanhang.
4. Avsluta med att sätta eleverna i tvärgrupper och låt dem presentera för varandra eller i helklass.

Fördjupning

Läs gärna mer i länken nedan om Plan Internationals arbete med att stärka flickor och deras rätt att bestämma över sina egna kroppar.

<https://Plansverige.org/flicka/flickors-ratt-att-bestamma-over-sin-egen-kropp/>

ÖVNING 3

▶ ETT SLAG MOT VÅLDET

- SYFTE:** Öka elevernas medvetenhet om mäns våld mot flickor och kvinnor.
- METOD:** Ta del av Plan Internationals material "Champions of Change" (på engelska). Samarbeta gärna med engelskläraren. Skriv en argumenterande uppsats i form av en insändare på svenska eller engelska.
- TID:** 60-120 min.

1. Låt eleverna individuellt läsa om Kushal, 20 år, som arbetar mot mäns våld mot kvinnor och flickor i Indien. Se bilaga 3.

2. Låt eleverna sedan påminnas om vad en argumenterande text bör innehålla. Använd gärna beskrivningen nedan:

“Tesen är textens budskap, det skribenten vill få oss att hålla med om. En tes har ofta formen av en åsikt, t.ex. “Vi måste göra X”. En tes i sig räcker inte för att en text ska vara argumenterande, eftersom det bara är en åsikt. Det finns inget sätt för oss att avgöra om en åsikt är övertygande, om vi inte får några skäl för det.

Argument är påståenden som talar om varför vi ska tro på tesen. Eftersom det kan finnas argument både för och emot tesen, brukar man mer allmänt säga att argument är avsedda att förstärka eller försvaga tesens hållbarhet.

Stödargument, eller pro-argument, ska underbygga och stödja ett argument. En del argument kanske i sig är mycket övertygande, men i de flesta fall räcker inte ett argument utan vidare. Man måste också visa att argumentet (troligen) är sant. Det kallas för att man underbygger, eller ger stöd till, argumentet.

Argument kan underbyggas genom att man refererar till vad experter skrivit eller sagt i frågan, att man redovisar statistik, eller att man förklarar hur argumentet hänger ihop med tesen.

Motargument, eller kontraargument, är något som försvagar tesen. Argumentet svarar alltså på frågan varför eller varför vi inte ska acceptera tesen. Du bör ta upp ett, endast ett kontraargument och därefter falsifiera det, alltså bevisa att argumentet inte håller”.

(Källa: https://larare.at/svenska/moment/argumentation/argumentation_fakta.html)

3. Ge eleverna i uppgift att skriva en argumenterande insändare i den lokala tidningen utifrån en av följande tre rubriker:

”BRYT TYSTNADSKULTUREN”

”ÖKA KUNSKAPEN OM VÅLD MOT FLICKOR”

”ENGAGERA ER I UTSATTA FLICKOR I HELA VÄRLDEN”

TIPS

Arbeta gärna ämnesövergripande och samarbeta med språk och NO- och SO-ämnena eller varför inte med Idrott och hälsa?

FAKTA

Mäns våld mot flickor och kvinnor har sina rötter i den ojämställdhet som råder mellan könen. Våldet kan också riktas mot pojkar, icke-binära, transpersoner eller andra som utmanar traditionella könsnormer. Våldet kan ske i hemmet, på gatan, i skolan eller i vilken annan del av samhället som helst. Flickor och kvinnor löper högre risk att utsättas för våld i nära relation (av en partner eller en annan familjemedlem), vilket ofta sker i hemmet. Denna typ av våld är till stor del ett dolt problem som ursäktas och förminskas.

Våldet kan vara fysiskt och kallas ofta misshandel. Det är när någon gör en annan person illa genom att till exempel slå, sparka eller ta hårt om ditt ansikte. Våldet kan också vara psykiskt. Det kan handla om hot, att någon kränker eller försöker kontrollera din rörelsefrihet eller vilka du har kontakt med.. Ytterligare en form av våld är sexuellt våld. Det kan vara allt från tafsningar till våldtäkt. Det handlar om att någon gör eller säger något sexuellt till någon annan utan att den personen vill det.

ÖVNING 4

SYSTERSKAP ÖVER GRÄNSERNA

SYFTE:

Att få insikt och kunskap i likheter och olikheter kring jämställdhet i Senegal och Sverige. Att få möjligheten att testa på hur det är att försöka förändra till det bättre.

METOD:

Ta del av Plan Internationals initiativ "Sisters Create". Läs och sprida vidare på kreativt sätt.

TID:

60 min.

"Jag har lärt mig stå upp
för mina åsikter och i dag
vågar jag säga nej."

Sokhna

1. Börja med att läsa följande text högt för klassen som introduktion:

"Över hela världen kämpar flickor för att få bestämma över sina liv. Flickorna är experter på de problem och utmaningar de möter, men ändå är det få som lyssnar på dem och prioriterar deras behov. Men nu har tonårstjejer i både Sverige och Senegal fått nog. De har gått samman för att backa varandra och kämpa för att världen ska bli mer jämställd. Tillsammans utbildar och stöttar de varandra inom Plan International och Fryshusets projekt 'Sisters Create'."

2. Läs citatet från Sokhna: "Jag har lärt mig stå upp för mina åsikter och i dag vågar jag säga nej."

Sokhna från Senegal tycker att systerskapet och gemenskapen är det allra mest positiva med Sisters Create. Genom projektet har hon fått bättre självkänsla och mer kunskap om jämställdhetsfrågor, ledarskap och kommunikation. Hon har även lärt sig att stå upp för sina åsikter och våga säga nej.

Be sedan eleverna att i par utforska olika texter på Plan Internationals hemsida <https://plansverige.org/backa-for-systerskap/> och svara på följande fyra frågor:

- Vad är huvudsyftet med projektet 'Sisters Create'?
- Vilka utmaningar för jämställdhet tycker du Senegal och Sverige delar?

- Vad tycker ni framförallt skiljer länderna åt när det gäller flickornas situation?
- Hur kan killar och tjejer bli bättre på att stötta varandra och bidra till ökad jämställdhet?

Visa sedan musikvideon "Dafa doy! Nu är det nog!" som tjejerna i projektet skapat, om mäns våld mot kvinnor. <https://youtu.be/FG942dkTyWI>

3. Be sedan eleverna att i par läsa Postkodlotteriets sammanfattande artikel om projektet:
<https://www.postkodlotteriet.se/valgorenhet/postkodeffekten/det-har-ar-postkodeffekten/arkiv/2019-11-11-systerskap-for-okad-jamstalldhet>
4. Nästa steg är nu att be eleverna, i samma par som tidigare, att skapa en tweet som syftar till att stärka utsatta flickors situation i Sverige och i världen. Uppmana gärna eleverna att ta intryck av tjejerna på Fryshuset och från Senegal. De får skriva max 280 tecken. (Det här stycket är tvåhundraåttio tecken inklusive denna parentes.)
5. Sedan ber du eleverna klistra upp/skriva upp sin tweet på fyra stora blädderblockspapper som du satt upp på whiteboarden eller klassrumsväggen.
6. Avslutningsvis går klassen runt på vernissage och tar del av varandras bidrag.

Skicka gärna era bidrag till: skolarbeten@plansverige.org

TIPS

ÖVNING 5

▶ INGEN SKA LÄMNAS UTANFÖR

SYFTE: Undersök hur flickor riskerar att diskrimineras och "hamna utanför" i samtliga 17 globala mål.

METOD: Läsa och bekanta sig med Globala målen för hållbar utveckling och tillhörande delmål med "jämnställdhetsglasögon". Hur riskerar flickor och kvinnor att hamna utanför i de olika målen?

TID: Ca 60 min.

1. Börja med att berätta för eleverna att:
"Enligt Sveriges riksdags antagna strategi för utvecklingssamarbete för global jämställdhet är kvinnors och flickors möjlighet att bestämma över sina egna liv en förutsättning för att kunna genomföra Agenda 2030 och därmed uppfylla de globala målen. Detta eftersom det finns en tydlig koppling mellan ett lands utveckling och jämställdhet. Det femte globala målet om hållbar utveckling handlar just om att uppnå jämställdhet och alla kvinnors och flickors egenmakt."

(Källa: <https://www.regeringen.se/land-och-regionstrategier/2018/05/strategi-for-sveriges-utvecklingssamarbete-for-global-jamstalldhet-och-kvinnors-och-flickors-rattigheter-20182022/>)

2. Fortsätt informera om det femte målet:
"Jämställdhet mellan kvinnor och män är en förutsättning för en hållbar och fredlig utveckling". Jämställdhet handlar om en rättvis fördelning makt, inflytande och resurser. Alla former av våld, diskriminering och skadliga sedvänjor mot kvinnor och flickor drabbar såväl individen som hela samhället. Det har bevisats om och om igen att politisk, ekonomisk och social jämlikhet mellan kvinnor och män bidrar till alla dimensioner av hållbar utveckling. Att leva ett liv fritt från våld och diskriminering är en grundläggande mänsklig rättighet och helt avgörande för att människor och samhällen ska utveckla sin fulla potential."

(Källa: <https://www.globalamalen.se/om-globala-malen/mal-5-jamstalldhet/>)

3. Berätta vidare att principen "Ingen ska lämnas utanför" är central för genomförandet av samtliga 17 globala mål. Det innebär att vi särskilt ska prioritera och lyfta alla grupper som i dag är missgynnade, marginaliserade och diskriminerade.
4. Be eleverna undersöka samtliga 17 mål med utgångspunkt i Plan International Sveriges Agenda för flickor.

På hemsidan www.globalamalen.se finns alla mål och delmål samlade.

Läs om de tio punkterna för att säkra flickors frihet och rättigheter i Agenda för flickor:

<https://plansverige.org/agenda-for-flickor/>

Svara på frågorna skriftligt:

- Hur riskerar flickor och kvinnor att hamna utanför i målens alla 17 tematiska områden? Är flickor och kvinnor särskilt utsatta i några av målens områden? (Riskerar till exempel unga flickor att inte ha tillgång till utbildning? Mål 4. Hur är till exempel kvinnor och flickor särskilt utsatta i städer? Mål 11).
- Vilka mål bidrar er skola till att uppfylla, förutom målet om utbildning?
- Hur påverkar ni genomförandet av mål 5 om jämställdhet?

BILAGA 1

GENDER-BASED VIOLENCE

Globally, 1 in 3 women will experience physical or sexual violence during her lifetime. Girls and young women often experience violence at home, from physical punishment to sexual, emotional or psychological violence. Acceptance of violence as a 'private affair' often prevents others from intervening and prohibits girls and young women from reporting.

Many girls also experience violence in and on the journey to the school, including sexual harassment, bullying and intimidation. This violation of girls' rights, especially when committed by those in positions of care or authority, can impact on girls' ability to continue and complete their education. The risk of having their daughters being victims of abuse sometimes leads to girls being taken out of school.

In both cities and rural areas, violence against women and girls in public spaces and on public transport is sadly not uncommon. Fear and threats of violence and harassment limit girls' capacity to lead a free and full life.

Gender-based violence is a widespread issue in online spaces, with girls and young women reporting harassment and abuse. For many girls, there is pressure to leave online platforms, or self-censor to avoid abuse. This puts the burden on girls to change their behavior, rather than on the perpetrators.

MÄNS VÅLD MOT FLICKOR OCH KVINNOR

Globalt utsätts en av tre kvinnor under hennes livstid för fysiskt eller sexuellt våld. Många flickor och kvinnor upplever våld i hemmet. Det kan gälla allt från fysiskt till sexuellt eller psykologiskt våld. Det faktum att många ser våld i nära relationer som en privatsak stoppar ofta andra från att gripa in och hindrar flickor och kvinnor från att rapportera.

Flickor kan också bli utsatta för våld i och på väg till skolan. Det kan handla om sexuella trakasserier, att bli retad eller hotad. Det är ett brott mot flickors rättigheter och kan påverka flickors möjligheter att fortsätta sin utbildning. Det gäller inte minst när våldet kommer från någon som borde ta hand om flickan eller från lärare och skolpersonal. Föräldrars rädsla för att deras döttrar ska utsättas för våld kan leda till att flickan tvingas sluta skolan.

Tyvärr är mäns våld mot flickor och kvinnor i det offentliga rummet eller i kollektivtrafiken vanligt både i städer och på landsbygden. Rädsla och hot om våld och trakasserier hindrar flickor från att leva sina liv fritt och fullt ut.

Mäns våld och hot mot flickor och kvinnor är ett utbrett problem, också på internet. Det riskerar att tvinga flickor att lämna digitala plattformar och kan leda till att de censurerar sig själva. Det gör att bördan att förändra sitt beteende läggs på flickan i stället för på förövaren.

(Källa: <https://Plan-international.org/ending-violence/gbv-gender-based-violence>)

ÅTTA SÄTT ATT FÅ SLUT PÅ VÅLDET MOT FLICKOR

Vi har över 80 års erfarenhet av att arbeta med våldsutsatta flickor runt om i världen. Utifrån det har vi skapat en lista med effektiva sätt för att motverka våld mot flickor och kvinnor.

1. SPRID INFORMATION OCH ÖKA MEDVETENHETEN OM FARLIGA OCH SKADLIGA TRADITIONER

Skadliga och farliga traditioner för flickor kan vara exempelvis barnåktenskap och könsstympning. Könsstympning av flickor omfattar alla ingrepp som innebär att det kvinnliga könsorganet förändras av icke-medicinska skäl, till exempel genom att man skär bort, skadar eller syr ihop delar av det yttre könsorganet. Det kan leda till allvarliga blödningar, infektioner, infertilitet, kronisk smärta och komplikationer vid förlossning. Könsstympning på flickor ses ofta som ett nödvändigt ingrepp för att en flicka ska bli kvinna, ett uttryck för renhet och en förutsättning för att hon ska kunna giftas bort.

Genom att sprida information och öka medvetenheten om farliga och skadliga traditioner

går det att förändra situationen för flickor. Nagah utförde kvinnlig könsstympning i Egypten i 17 år i sin roll som barnmorska tills hon fick kunskap om den förödande inverkan det kan ha på flickors liv.

“Det är förödmjukande och ofta en flickas första trauma. Det är föråldrade traditioner som sker på grund av okunskap och fattigdom. Vi måste öka kunskapen och förståelsen och utrota könsstympning”, förklarar Nagah som nu istället utbildar familjer på landsbygden i hopp om att förändra attityder och få slut på könsstympning.

En annan person som försöker stoppa könstympningen i sitt samhälle är 9-åriga Amel som också kommer från Egypten. Efter att ha sett hennes vän blöda till döds när hon utsattes för ingreppet, sprider hon kunskap om de skadliga effekterna.

“Vi försöker informera varandra. Om en av våra vänner ska bli könsstympad berättar vi om riskerna. Vi bjuder in hela familjer till informationsträffar så att de förstår den negativa inverkan könstympning har på flickor”, berättar Amel.

Amel, 9, vill utrota könstympning i sitt samhälle.

Brisa leder ett lokalt radioprogram i Nicaragua.

2. FÖRÄNDRA ATTITYDER PÅ FLERA NIVÅER

För att åstadkomma förändring behöver attityder förändras på flera nivåer. I hemmen, i lokalsamhället och på nationell nivå. Det gäller att nå ut med budskapen även till de mest avlägsna platserna. I Nicaragua stöttar Plan International ungdomsradiostationer som sänder på landsbygden.

Sextonåriga Brisa är en del av ursprungsbefolkningen Miskito i Nicaragua. Hon leder ett lokalt radioprogram i Nicaragua som med mod lyfter en rad sociala frågor: sexuella trakasserier, tonårsgraviditet och våld i hemmet.

“Det jag gillar mest är att prata med lyssnarna. När de ringer in vet jag att de verkligen nås av budskapen”, säger Brisa.

I avlägsna byar i Kenya är traditionellt ledarskap ofta den enda maktstruktur som samhällen erkänner. Att övertyga det lokala ledarskapet är en nyckel för framgång. Plan International har fört samtal med lokala ledare från Ameru-samhället och nu arbetar de tillsammans för att skydda flickor från könsstympning.

“Jag kämpar mot könsstympning eftersom det berövar kvinnor deras värdighet och självkänsla”, säger Mzee Mwamba, en av de äldre respekterade lokala ledarna i området.

I Sudan har 90 procent av alla flickor och kvinnor utsatts för könsstympning. Våren 2020 fattades ett glädjande beslut, könsstympning förbjöds och kan straffas med fängelse i upp till tre år. Men trots det måste arbetet för att förändra människors uppfattning fortsätta. De som fortfarande är övertygade om att den skadliga sedvänjan behövs kanske inte rapporterar in fall eller verkar för att stoppa könsstympningen när den är på väg att utföras. Trots detta är den nya lagen en stor seger för flickors rättigheter.

Mellicentia, 17 år, kämpar för flickors rättigheter i Sierra Leone och i framtiden vill hon bli generalsekreterare i FN.

3. LYSSNA PÅ FLICKORS ERFARENHETER

Vi kan bara ta itu med våld mot flickor om vi lyssnar på flickors egna upplevelser och behov. Mellicentia var 17 år när hon bjöds in till FN:s högkvarter i Geneve för att tala om situationen för flickor i sitt hemland Sierra Leone. Hon är med i Girls Advocacy Alliance som stöts av Plan International och som kämpar för att stoppa sexuellt våld, tonårsgraviditeter och ekonomisk ojämlikhet.

“Det är så många flickor i mitt område som blir gravida, och då slutar de gå till skolan. När jag går hemifrån på morgonen ser jag dem sitta på trottoaren, och när jag kommer hem igen är de fortfarande kvar. Det är deras liv, de blir gravida och då stannar de hemma.”

Sierra Leone är ett av världens fattigaste och minst jämställda länder. Nästan två av fem flickor tvingas gifta sig innan de har fyllt 18 år och landet har den högsta mödradödligheten i världen. Utbildningsnivån är låg både för flickor och pojkar, men lägst för flickor som i snitt går knappt tre år i skolan. Tonårsgraviditeter är ett stort problem, fattigdom och okunskap ligger bakom eftersom det är väldigt tabubelagt att prata om sex.

“Jag är en stark förespråkare för sexualundervisning. Flickor måste få veta att sex inte bara är någonting bra, det kan föra med sig smärta också, som konsekvenserna av att bli gravid alldeles för ung.”

4. MOBILISERA UNGA FÖR FÖRÄNDRING

Barnäktenskap berövar flickor deras rätt att fatta viktiga beslut om sina kroppar, sitt välbefinnande och sin framtid. Det tvingar dem att sluta skolan, vilket kan förstöra deras framtid. Risker för våld, övergrepp och ohälsa ökar. Det är därför jämställdhetsaktivister från Malawi, Bangladesh och Honduras uppmanar sina regeringar att förbjuda barnäktenskap.

Memorys lillasyster blev gravid och tvingades gifta sig med pappan till barnet trots att hon bara var 11 år gammal.

“Då trodde jag att det var normalt men jag förstod snabbt hur fruktansvärt det var för min syster. Hon misshandlades i sitt äktenskap och när hon kom hem till oss såg jag att min lillasyster inte var samma person längre.”

Memory, 19, har tillsammans med andra unga aktivister hjälpt till att förbjuda barnäktenskap i Malawi.

Memory, 19 år och Rosby, 18 år, lämnar över drygt 42 000 namnunderskrifter för att förbjuda barnäktenskap i Malawi till presidentens fru.

Nästan hälften av Malawis flickor gifts bort och blir mammor innan de fyllt 18 år. De får inte längre gå i skolan och de fråntas rätten att bestämma över sina kroppar och framtid. Memory ville inte se fler flickor gå samma öde till mötes som hennes syster. Tillsammans med andra unga aktivister, och med stöd från Plan International, startade hon en kampanj för att förbjuda barnäktenskap i Malawi. Och de lyckades! 2017 blev det förbjudet enligt lag att ingå äktenskap före 18 års ålder. Men trots det fortsatte flickor att giftas bort.

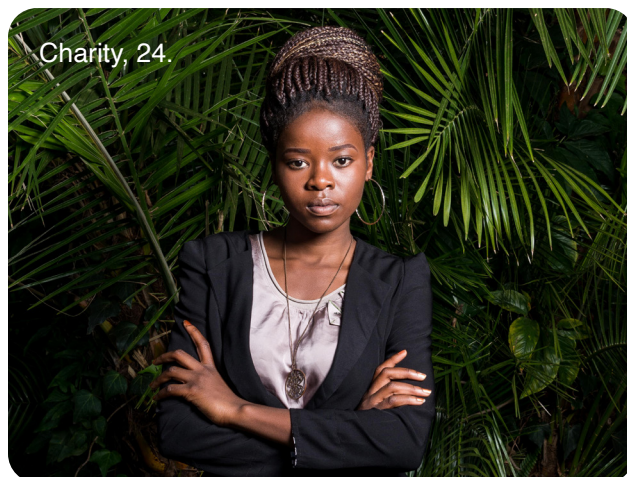
“Problemet är att folk fortfarande inte vet”, säger Charity, 24, som också är en av de unga aktivisterna.

Timveni sänder radio över hela Malawi för att nå så många unga som möjligt.

För att nå ut med kunskap startade de Timveni, en ungdomsledd medieorganisation som sänder radio i hela Malawi. Radio är det bästa sättet att nå ut till befolkningen då många inte kan läsa och få har tillgång till TV.

“Vårt långsiktiga mål är att alla nås av informationen att det finns en lag som förbjuder barnäktenskap. Om alla får veta det kommer vi att lyckas”, säger Charity.

Charity, 24.

5. ENGAGERA POJKAR OCH MÄN I KAMPEN FÖR JÄMSTÄLLDHET

En stor majoritet av våldet i världen utförs av män. Mot andra män, mot kvinnor och mot barn, flickor är extra utsatta. En jämställd värld är en bättre värld för alla. För att uppnå jämställdhet behöver pojkar och män engageras i kampen, förstå sin del i en patriarkal våldskultur och kämpa mot de ojämlikheter som finns. Efter att ha utbildats av Plan International står pojkar i Brasilien upp för jämställdhet och förändrar attityder som ligger till grund för mäns våld mot flickor och kvinnor.

”Jag vill att flickor och kvinnor ska veta att de inte förtjänar att bli slagna. Tillsammans kan vi kämpa för flickors rättigheter”, säger 18-åriga Taniel.

En annan av deltagarna är 21-åriga Luciano som menar att barn redan i tidig ålder bör utbildas om varför våld inte får accepteras.

“Jag blev slagen av min pappa. Våldet i familjen har gått i arv - han blev själv slagen av sin pappa. Men jag har bestämt mig att när jag får barn, då ska jag undvika alla former av våld”, säger Luciano.

Luciano anser att barn tidigt bör utbildas i att inte använda våld.

Charliennes pappa utsatte Raimunda (Charliennes mamma, på bilden) för misshandel under många år.

6. STOPPA VÅLDET MOT FLICKOR... ...I HEMMET!

Våld mot flickor sker överallt, tyvärr även där de borde känna sig mest trygga, i hemmen. Enligt Världshälsoorganisationen WHO har 30 procent av världens kvinnor utsatts för fysiskt eller sexuellt våld av en partner.

I Brasilien mördas en kvinna varannan timme, oftast av en partner. Liksom många flickor från Brasilien växte Charlienne, 17 år, upp i ett hem med en våldsam pappa. För henne, och för många andra flickor och kvinnor, ses våldet mot dem nästan som normalt och få polisanmäler misshandel som sker i hemmet. Charlienne blev ofta vittne till hur hennes pappa misshandlade hennes mamma. Mamma Raimunda bad sin man flera gånger att inte slå henne inför barnen.

“Men han ignorerade det. Han hade ingen respekt för oss”, säger hon.

Tillslut fattade Raimunda mod, tog med sig sina fyra barn och lämnade sin man. Charlienne är nu själv gift och har en son. Hon har fått utbildning av Plan International om barns och kvinnors rättigheter och jämställdhet. Hon är nu fast besluten att utmana de djupt rotade uppfattningarna som leder till mäns våld mot flickor och kvinnor.

“Om min man skulle slå mig skulle jag anmäla honom till polisen. Våld mot kvinnor ska inte tolereras”, säger Charlienne.

... I SKOLAN OCH I SAMHÄLLET!

Det uppskattas att 246 miljoner barn varje år trakasseras och misshandlas i och på väg till och från skolan. Flickor är särskilt utsatta. I Hanoi i Vietnam reser runt 10 000 tonårsflickor kollektivt varje månad. De riskerar att utsättas för sexuellt våld, trakasserier och rån. Vi samarbetar med flickor, busschaufförer och biljettinspektörer för att göra bussar trygga så att flickor kan resa i sin stad utan att vara rädda att utsättas för övergrepp.

“Många flickor som reser med bussar utsätts för sexuella trakasserier, och de tror att det är normalt, att de bara måste stå ut med det. De blir rädda och mår dåligt men de vågar inte säga ifrån eller be om hjälp”, berättar Tran, 19 år.

Tran studerar grafisk design. Hon och en grupp andra aktivister skapade fyra små serietidningar med berättelser om sexuella trakasserier på gatorna och i kollektivtrafiken i Hanoi. En av böckerna ger tips på vad man själv kan göra om man utsätts för trakasserier. En annan handlar om en flicka som ser ett övergrepp och agerar. Serietidningarna delades ut på busstationer och busschaufförer har också fått utbildning i vad de kan göra för att hjälpa till att skydda flickor.

“Det är inte flickors eget ansvar att skydda sig själva, det är allas ansvar”, säger Tran.

Att flickor trakasseras på gatorna är inget som är unikt för Hanoi. Tvärt om är det ett utbrett problem världen över. I Storbritannien har 66 procent av flickor mellan 14 och 21 år upplevt trakasserier. I Egypten har 82 procent av kvinnorna upplevt trakasserier.

Enligt en internationell studie från Cornell University och Hollaback! från 2014 utsätts 80 procent av alla kvinnor regelbundet för gatu-trakasserier. De flesta blev utsatta första gången när de var i puberteten. 45 procent vågar inte åka ensamma i kollektivtrafiken.

Unga aktivister delar ut serietidningar med viktiga budskap på busshållplatser i Hanoi för att hjälpa flickor att resa säkert med buss.

7. SKYDDA FLICKOR I KRISER DÅ RISKEN FÖR VÅLD ÖKAR

Kriser och konflikter ökar flickors sårbarhet. Risken att utsättas för våldtäkt, övergrepp, människohandel och barnäktenskap är större i krissituationer, när skyddsmekanismer som skolan och myndigheter sätts ur spel. Under Coronapandemin har vi sett hur land efter land stängt skolor, infört karantän och utgångsförbud och till och med stängt sina landgränser. Det har aldrig tidigare hänt i så stor utsträckning världen över, men det är inte första gången för Liberia, Guinea och Sierra Leone.

När ebolan bröt ut 2014 gick länderna igenom det hela världen nu genomligger, och det fick katastrofala följder även för de som överlevde viruset - särskilt flickorna. 16 000 barn blev föräldralösa och barnäktenskap och tonårsgraviditeter ökade dramatiskt.

När samhällen sätts i karantän, när marknader stänger och folk förlorar möjligheter att försörja sig, när skolor stänger och barnen måste hållas hemma, då ökar risken att föräldrar tvingar sina döttrar att gifta sig. Har man inte mat så det räcker till alla kan det verka som en enkel lösning.

Barn och kvinnor riskerar också att utsättas för våld i hemmen när de inte har någon annanstans att ta vägen. I de områden som sattes i karantän i Kina i början av Coronapandemin, tredubblades antalet samtal som handlade om våld i hemmet, till kvinnojourer. I Storbritannien ökade samtalen med 700 procent.

Efter Ebolakrisen ökade graviditeter bland flickor 12 – 17 år med 7,2 procent i Sierra Leone. Det blev tydligt att många flickor som tvingats sluta skolan under utbrottet inte kom tillbaka när skolorna öppnade igen. Det berodde delvis på att många blivit bortgifta eller gravida och därför inte fick fortsätta sin utbildning. Många tvingades arbeta och hjälpa till att försörja familjen som fortfarande hade det svårt ekonomiskt. Många familjer lät endast pojkarna gå tillbaka till skolan eftersom de inte hade råd att skicka alla barnen.

Insatser som skyddar barn under kriser och konflikter måste ta hänsyn till de ytterligare risker som flickor står inför, och ge stöd som skyddar dem från övergrepp och våld. Exempelvis informerar Plan International om de negativa effekterna av barnäktenskap runt om i flyktingläger. När vi får kännedom om att flickor riskerar att giftas bort arbetar vi direkt med familjerna för att hjälpa dem att till exempel hitta möjligheter att försörja hela familjen

utan att behöva sälja sin dotter. En studie visar att flickor som deltar i projekt som stärker dem och deras rättigheter löper mycket lägre risk att drabbas lika hårt i kriser. De blir i lägre grad gravida och får i mycket högre grad återvända till skolan.

8. FÖRSVARA FLICKORS RÄTTIGHETER MOT KRAFTER SOM MOTVERKAR EN POSITIV UTVECKLING

Minst 1 av 3 flickor kommer att utsättas för fysiskt eller sexuellt våld under sin livstid, om inte den nuvarande situationen förändras. Enligt Unicef har minst 1 av 10 flickor under tjugo år redan utsatts för sexuellt våld och i de flesta fall var förövaren deras pojkvän eller partner. Förmodligen är antalet tjejer som utsatts för sexuellt våld betydligt högre, då vi vet att många inte anmäler.

När Donald Trump kom till makten 2016 införde han snabbt ett förbud för civilsamhällesorganisationer som finansieras av amerikanskt bistånd att utföra eller informera om abort i andra länder. Och det finns fler exempel. Ryssland har avkriminaliserat misshandel mot barn och kvinnor i hemmet. I Bangladesh tillåts barnäktenskap "i speciella fall". I Tanzania har det föreslagits att flickor som blir gravida inte får gå kvar i skolan, och fundamentalistiska rörelser som Boko Haram i Nigeria har specifikt gjort flickor till måltavlor genom att kidnappa och tvinga dem att gifta sig eller bli sexslavar. 2020 la Somalia fram ett nytt lagförslag som skulle göra barnäktenskap lagligt från och med att flickor når puberteten.

Plan Internationals generalsekreterare Ann-Birgitte Albrechtsen skrev nyligen om det minskade utrymmet för flickors och kvinnors rättigheter i hela världen och varför vi måste stoppa den negativa utvecklingen.

"Vi måste ta ställning nu eller riskera att förlora ännu fler rättigheter. Och när jag säger förlora rättigheter motsvarar det ofta förlorade liv."

BILAGA 3

ALL BOYS CAN CHANGE LIKE ME

Until two years ago Kushal was very much like most young men in his densely populated neighbourhood of west Delhi. He spent hours hanging out on local streets with his group of friends.

Kushal, 20.

“It was common for boys in my group to pass comments on girls. Harassing them felt so normal. That’s what everyone did,” says the 20-year-old.

“I was heavily influenced by my friends and behaved like everyone else did. Even when I knew I shouldn’t engage in such activities, I did because I felt pressured to be part of the group.”

“Based on my own experience of how boys behave on the streets, I never used to allow my own sister to go out. I feared for her safety.”

“Then, I came in contact with Plan International India through their outreach work and got enrolled into their Safer Cities programme. It totally changed my life. I swapped the band of boys I used to hang out with for a mixed group of local boys and girls

who were working to make our community and neighbourhood safer for girls.”

“It was a journey that changed me forever. I realised how damaging it is for girls not to feel safe on streets and in public spaces. I learnt how it can deprive them of chances to learn and earn and be themselves.”

“I realised I was very much part of the problem – how gangs of boys and men standing on street corners and harassing girls make life so difficult for them. I was horrified.”

Kushal wanted to make a difference and being an athlete, he decided to use sport to champion gender equality. So, it was a perfect opportunity for Kushal when Plan International India introduced Touch Rugby sport in this community. It didn’t take long for Kushal to organise a mixed team of local boys and girls – many of whom were part of the Safer Cities programme.

“Initially it was very hard to convince girls’ parents to allow them to play rugby. Some rejected the idea outright while others feared their daughters would face sexual harassment and that it wouldn’t be safe for them. Some girls, who were part of our local group and those who had seen our work in the community, were keen to join. With time, we convinced some parents and slowly our numbers grew.”

Sport is a good way to champion gender equality.

For a deprived neighbourhood with a high crime rate, and where girls and women are rarely seen in public after dark, it was both scandalous and revolutionary to see teenage girls chasing ball with boys in the playfield.

“Boys congregated in groups where we practised with girls. In the beginning they just couldn’t believe what they were seeing was real – in fact, most people felt the same. It was something that they had never seen before.”

“It was no doubt much more difficult for girls for the stares they got and the gossip that went around, but boys in the team became a target too. It wasn’t easy, but things began to change as people got used to it and they realised that we won’t give up.”

With enormous hard work Kushal and his team have achieved spectacular results. The local Touch Rugby team of girls and boys has qualified to play mixed

tournaments at the international level. What started as a social initiative to tackle street harassment and make neighbourhoods safer for girls has become a runaway sports success story. The sports club is thriving and now several girls are part of it.

“It’s amazing to see how girls, who were once shy and wouldn’t feel confident to step out, have become so confident through sport. It has transformed their lives and I can say it has also transformed attitudes of people in my community, including boys and men. They can see girls’ potential and what they can achieve.”

“In my own home, my parents now think differently. They are supporting my elder sister to complete her university degree. They now want her to have a career.”

“Bringing boys and girls together – like we do in our training – helps boys realise that girls are equal to them and that they should respect them. It also helps girls to grow their confidence in dealing with boys and men.”

“Many boys are good, and they should be engaged not abandoned. I can speak from my experience that all boys can change like me.”

